

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIALPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési ár: negyedévre 30 fillér.

Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:

WALTHIER GYÖRGY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi-utca 2. szám.

Hirdetések

kedvezményes feltételek mellett közlünk.

Uj szociális Magyarország hajnalán.

Megjavul a magyar élet.

Az egész ország népe nagy várakozással figyelte Imrédy Béla miniszterelnök kaposvári beszédét. Nem csalódott. A magyar közélet minden fontos kérdését felölelő beszéd, a már is megindult nemzetépítő munka erőteljes folytatásának hivatalos bejelentése, s e munkában a társadalom minden rétegének anyagi és erkölcsi megújódását biztosító világos, bölcsen átgondolt célkitűzés még az ellenzéki jogos kritikák és indoktalan akadékoskodásokat is elnémitotta.

A Darányi-féle győri program tökéletes kifejlesztését és erős kézzel vezetett végrehajtását jelenti a kormány korszakos jelentőségű alkotási készsége.

Az új, boldogabb magyar jövő hajnalhasadását látjuk pirkadni a kaposvári beszéd nyomán.

Imrédy miniszterelnök tüneményes államférfiúi képességeket bizonyító beszéde valóban messze elszállott és a szebb, jobb élet reménységének szövétnekét gyújtotta fel a magyar falu zsellér házaiban.

Tudjuk, hogy a kaposvári program végrehajtása időt és türelmet igényel. Viszont készséggel figyeljük Imrédy heroikus küzdelmét és fáradságot nem ismerő kitartását, mert a magyar közéletben nem ismerünk másik olyan kiválóságainál fogva rátermett politikust, aki nagyobb szaktudással, önzetlenebb odaadással, acélosabb szívóssággal és pártatlanabb igazságtevással tudná új alapokra fektetni, az új idők követelményeinek megfelelően megújításra érett magyar társadalom és közgazdasági élet sok tekintetben avult szerkezetét.

Rövid kormányelnöki működése biztosíték arra, hogy igérete nem marad üres szöveg, hanem azt a tettek egész sorozata követi. Az a nagy változás

pedig, amelyet jétékonyan élvezünk az előző évek nyomasztó gondjai és inséges napjai után, bizalmunkat csak erősítheti benne és működésében.

Mert a falu népe keserűen emlékezik a mostani évtized első felének gyászos, siralmas korszakára.

Milyen volt a múlt?

Hat-hét év előtt megakadt a gazdasági fejlődés. Az alacsony buza és állatárak — párosulva a rossz természettel — adósságba hajtották a földműves lakosság millióit, mert a nagy közterhek és ruházkodásához szükséges magas textil cikkek ára messze felülhaladták földjének jövedelmét. Ezt követte a ház és földárak körülbelül ötven százalékos csökkenése, amely „vagyondezsma” koldusbotra juttatott, vagy legjobb esetben védettségre kényszerített százezreket.

Ugyanekkor a munkanélküliség réme is bekopogtatott a munkásság millióinak kicsiny ablakán. Nyomor, ruhátlanság, nélkülözés éveken át keserítette az éhező munkáscsaládokat. „Inségmunkák” koldusfilléreiből élt szűkösen tíz és tizezer család.

A falu kisiparosainak száma is erősen megcsappant. A kisgazda, a munkás pénztelen volt: nem tudott megrendelést és ezzel kenyeret adni a kisiparnak sem.

Az ifjuság elhelyezésének lehetetlensége az értelmiség anyagi csődjét jelentette.

Ez volt a múlt.

És mi van ma?

Hatalmas induiás, nekilendülés kül- és belpolitikai viszonylatban egyaránt.

Imrédy kaposvári beszéde a következő nagy feladatok sürögős megvalósítását jelenti be:

A kormány által a nemzeti jogok — különösen a kisebbségi sorban élő testvéreink jogainak — érvényesítése érdekében kifejtett konzekvens külpolitika egyik nagy eredménye a nemzet fegyverkezési egyenjogúsága. Ez egyrészt teljessé teszi és komoly garanciákkal támasztja alá a nemzetnek mindeztideig hiányos állami szuverenitását, másrészt

megteremti a lehetőséget egy

olyan erős, akcióképes modern néphadsereg megszervezésére, amely kifelé tekintélyt, biztonságot ad ennek az országnak, befelé pedig egy új, hatalmas energiaközpontot épít bele a nemzet testébe,

a magyar nemzet fiainak céltudatos szellemi és fizikai nevelésére. Évszázadok óta most történik meg először, hogy a hadseregben rejlő hatalmas nemzetnevelő erők százpercentig a magyar nemzetállam, a magyar öncélúság és a magyar nemzeti eszme javára fejtik ki a maguk hatalmas, átalakító és erőfokozó hatását.

— Bejelentette tehát a miniszterelnök a kaposvári beszédben, hogy

a parlament mindjárt az összeülése után a honvédelmi törvénynyel fog foglalkozni,

amely szabályozni fogja nemcsak a katonai szolgálati időnek a megállapítását, a leventeintézmény átszervezését, de a polgári lakosság hadiszolgálati kötelezettségét is.

— Kiténik a kaposvári beszédből, hogy a kormány politikájának tengelyében

a „gyakorlati kereszténységnek” nevezett szociális gondolat megvalósítása áll,

de megvilágítja a beszéd a szociális problémáknak a gazdasági viszonyokkal fennálló szerves összefüggését is. Ehhez képest reá mutat arra, hogy a kormány gazdasági politikája a széles néprétegek, a kisemberek érdekeit és boldogulását, a falusi dolgozó milliók sorsának javítását, terheinek könnyítését és életviszonyainak jobbátételét célozza.

— Ez a gazdaságpolitika a szociális igazságot be akarja vinni nemcsak a városok bérkaszárnyáinak körétegei, de a falu és a tanyak kicsiny és elhagyott kunyhói közé is. Arányosabbá, igazságosabbá akarja tenni a teherviselést, több kenyérhez, emberibb megélhetéshez juttatni a keresztény magyarság tömegeit, egzisztenciát teremteni a magyar értelmiségnek, előbbre vinni a mezőgazdasági termelést és mindezzel elérni azt, hogy a nép legszelebb rétegei is részesei lehessenek a kultúra áldásainak.

A magyar nemzetpolitika következményeinek megfelelően

a kormány a jövedelem- és vagyoneelosztás olyan kialakítását akarja megvalósítani, amely a szociális eszme és a népi egység gondolatának jegyében áll. Azoknak, akiket jó sorsuk gondtalanabb élethez juttatott, kötelességük, hogy mindent megtegyenek az egészséges szociális helyzet és szilárd gazdasági viszonyok megteremtése érdekében

egyfelől tehetségeiknek és anyagi lehetőségeiknek a termelés fokozásának szolgálatába való állításával, másfelől pedig, hogy anyagi és erkölcsi áldozatkészséggel előmozdítsák a szociális feszültségnek a feloldását.

Szociális és családvédelmi alap

A kormány egy szociális és családvédelmi alap létesítése végett törvényjavaslatot fog benyújtani, amely szerint

a gyermektelen, vagy csak kevesgyermekű örökgyógyok hagyatékának egy hányada ebbe az alapba fog bejutni,

amellett, hogy az örökösödési illeték is fennmarad.

Kétségtelen, hogy az öröklött vagyon erősebb igénybevétele igazságos, mert olyan vagyontárgyat von teher alá, amely ellenérték nélkül száll az örökösre. Ennek a vagyonnak a megterhelése a szociális feladatok megoldására

együttal egyik leghathatósabb eszköz a vagyoneelosztás túlzott aránytalanságainak kiigazítására is.

Erre a célra szolgál az is, hogy a kormány az örökösödési illetéket is megreformálja és pedig akként, hogy a progressziót mind a vagyon nagyságához, mind pedig a rokonsági fok távolságához képest az eddiginél erőteljesebben fogja érvényre juttatni.

Uj adóreformok

— A nagyobb teherbíróképesség eddiginél megfelelőbb igénybevételel valósítja meg

a jövedelmi adók progressziójának helyesebb kiépítése is.

Az egyenes adók közül különösen a jövedelemadó, a vagyoadó és a társulati adó az, amelyeknél a valószínű adóalap kipuhatólása nehéz-

ségekbe ütközött és amelyeknél lehetséges volt, hogy az adózók a törvény szerint járó adó teljes fizetése alól kibujhassanak.

A kormány megtalálja a módját annak, hogy az adókiadás hatályosabbá tételével lehetetlenné tegye az adóelvonást.

— Amidőn ezekkel az intézkedésekkel valóra váltja a kormány azt az adópolitikai alapelvét, hogy

az adóteher nagyobb mértékben helyeztessék át a tehetősebbek vállára,

együttal a második oldalon a gyengébbek érdekében érvényesíti az adózásban is a családvédelem gondolatát akként, hogy

a családtagok számára képest nagyobb mérvű enyhítések fognak bekövetkezni.

Nálunk Magyarországon a földkérdés egyike az ország egzisztenciális problémáinak. A magyar föld problémájához csak rendkívül nagy körültekintéssel, szeretettel kell és lehet hozzájárulni. Ezeknek a szempontoknak a mérlegelése vezette a kormányt ahhoz a meggyőződéshez, hogy

a földbirtokpolitika ütemét meg kell gyorsítani.

Nem lehet ugyan lekicsinyelni azokat az eredményeket, amelyeket a telepítési törvény életbeléptetése óta ezen a téren elértünk. A tulajdonjogilag megszerzett ingatlanokból 5234 család, a kishaszonbérletek céljaira igénybevett területekből pedig 3000 család jutott ingatlanhoz, úgyhogy

8234 család nyert önálló gazdasági egzisztenciát.

Addig is, amíg a tulajdonszerzés lehetőségének alapja pénzügyi okoknál fogva még nincs kellőképpen megadva:

a hosszabb lejáratú kisbérletrendszer útján fog földet juttatni a kisegzisztenciáknak.

E célból már a közeljövőben törvényjavaslattal lép a kormány az országgyűlés elé, amely szakít az 1936. évi telepítési törvény rendszerével.

— Az új szabályozás lényege az, hogy a 300 holdon felüli kötött birtokok egyharmadrésze, az 500 holdon felüli szabad birtokoknak pedig egynegyedrésze kishaszonbérletek alapítása céljából az állam által erre kijelölt szerv útján igénybevehető. Kereken 700.000 katasztrális holdra becsülhetjük azt a szántóföldterületet, amelynek kisbérletek céljára való igénybevétele lehetségessé válik az új törvényjavaslattal.

Öt év alatt 45.000 házhely épül

Együttal elő fogja mozdítani a kormány azt a kívánatos célt, hogy

ezeket a házhelyeket egészséges, a mai kor igényeinek megfelelő házak felépítését tegye lehetővé.

Ugyancsak gondoskodni fog a kormány arról is, hogy ott, ahol a közép- és nagyobb birtokoknál a cselédlakások nem kielégítőek,

a mezőgazdasági cselédnek is meglegyen az emberi színvonalat elérő megfelelő otthona és lakása.

A konvenciók cselédnél és munkásnál nincs egyke, a nemzet szaporodása szempontjából ez a legértékesebb elem.

— A magyar agrárpolitika

egyik legnagyobb sikere a gazdaadósvédelem.

Végleges lebonyolítását a kormány sürgősnek tartja, mert a mezőgazdasági hitel ujjáéledésének ez a legfontosabb előfeltétele.

70.000-re emelkedik azoknak a védett birtokoknak a száma, amelyeknél az adósság rendezése végrehajtást nyer

ugy, hogy már csak 3500 védett birtokra nézve marad fenn az adósságrendezés szükségessége.

A kormány már 1939 január 1-én életbelépteti — egyelőre a gyáripari és a bányamunkásokra nézve — kötelezően a családi munkabért. Ez abban áll, hogy mindazok a munkások, akiknek gyermekeik vannak, egy,

erre a célra felállítandó pénztárból külön havi juttatásban részesülnek,

amely gyermeknevelési pótlék minden 14 éven aluli gyermek után jár. A nevelési pótlék kb. 4%-a a munkabér összegének, amelyből

egy-egy gyermek után havonta öt pengő folyósítatik.

A nagy őszi munkaprogramból még kiemelhetjük

a sajtójog szabályozását, a részvényjog reformját, a közéleti összeférhetetlenség és az állás-halmazás szigorú kizárását, a gazdasági és társadalmi élet egyensúlyának helyreállításáról szóló törvény szigorúan pontos végrehajtását.

Az egészségvédelemre a kormány nagy gondot fordít: intézményesen megszervezi a tuberkulózis és a nemi betegségek elleni küzdelmet. Az iskolásgyermek számára az egész országban tej és cukorakciót tesz folyamatba és a családvédelem szempontjából bevezeti

a házasság előtti kötelező orvosi vizsgálatot.

— Ime, ezek a kaposvári beszéd programmatikus tartalmának kiemelkedő pontjai.

A kaposvári beszéd is az áldozatot, az önfeláldozást követelő küzdelem perspektíváit vázolta fel a nemzet előtt, de minden sorából kicsillan az erőnek, az elhatározásnak és a jobb jövő biztos reményének az optimizmusa. Most a közvéleményen van a sor, hogy viszozza ezt az erőt és optimizmust: erővel, fegyelemmel, helytállással, áldozatkészséggel, főként pedig a mai idők rohanó tempójához méltó fokozott kötelezettségteljesítéssel.

KATOLIKUS AKCIÓ

Serédi bibornok hercegprimás vezetésével indul a magyarok hálazárásának Rómába

A magyar nemzet soha sem tudja meghálálni XI. Pius pápának azt az atyai jóindulatát, amellyel Szent István jubileumi évében nekünk adta, hogy megrendezzük azt a fényesen sikerült, úgy lelkiekben, mint külsőségekben a XXXIV. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszust. A magyar nemzet egyik hálájának lesz kifejezője az a nagy nemzeti zárandoklás, amelyet Serédi Jusztinián dr. bibornok, Magyarország hercegprimása vezet Rómába XI. Pius pápa elé. Ebben a zárandoklásban minden egyházmegye, egyházközség és a Katolikus Akció minden számottevő tagja részt óhajt venni, mert az egész ország egyformán osztozott abban a dicsőségben és hirben amelyet Szent István jubileumi évében az Eucharisztikus Kongresszus jelentett. A zárandoklás november 21-én indul ünnepélyes külsőségek között Budapestről a Déli pályaudvarról s mielőtt Rómába érkeznének a zárandokok, érintik Firezét, Certosát, Fiesolét, Feruggiát és Assisit, majd több napos római tartózkodás után elmennek Nápolyba, Pompeibe, hajóra szállnak és elhajóznak Capri szigetére, Sorrentóba majd visszafelé utjukban kiszállnak Páduában és Velencében és december 1-én érkeznek vissza Budapestre. A programot a zárandoklás rendező Actio Catholica Országos Elnöksége úgy állította össze, hogy abban a kispénzü és tehetős osztály is egyformán részt vehet és a lelkiek mellett testi felüdülésben is részesül azoknak, akiknek megadott, hogy ebben a hódoló zárandok-küldöttségében részt vegyenek. A program már teljesen elkészült s a program részletes felvilágosítást ad mindarra vonatkozólag, amely szükséges mindazok számára, akik e nagy utban részt akarnak venni. A programot bárki kérésére a zárandoklás rendező Actio Catholica központi irodája (Budapest, IV. Ferenciek tere 7., III. lépcső, I. em. 8.) postafordultával azonnal megküldi. Mivel a zárandoklásban való részvételre csak meghatározott számú résztvevőt vesznek fel, éppen azért ajánlatos minél előbb, de legkésőbb október 27-ig arra jelentkezni. A részvétel megkönnyítése végett az Elnökség tudatja ezuton, hogy akik egyéni utlevéllel nem rendelkeznek azok a csoportos utlevéllel is résztvehetnek a zárandoklásban.

Falusi leánykör vezetőképző-tanfolyam Endrődön. Egyházmegyénk Főpásztora a záró-ünnepségen

Hitükben erős erkölcsükben tiszta nemzeti érzésükben öntudatos, gazdaságilag képzett családanyákat nevelni a falu fiatal leányaiból, ez a Falusi Leánykörök szép és nemes célkitűzése. A vezetőképző tanfolyam, amely Endrődön működött, 13 előadójával és 28 hallgatójával elérte célját, mert az előadók lelkes munkája hálás hallgatókra talált.

A tanfolyam vezetősége: Illésy Mária tanárnő, a Falusi Leánykörök Alföldi Központjának vezetője (Mezőtur), Stettner Andrea, Popovits Riza a Falusi Leánykörök Országos Központjának munkatársai (Budapest)

Előadtak még a tanfolyamon: Csernus Mihály endrödi apátplebános, Németh János a győri egyházmegyei A. C. igazgatója, Libor István plebános (Gádos) Czvikovszky János dr. hittanár (Mezőtur), Pálmai József káplán (Endrőd), Dr. Sprenger Mercedes a Kat. Nőszövetség főtitkára (Budapest), Dr. Sylvester Lajos bankigazgató (Mezőtur), Kutasy Margit tanítónő (Tereske), Molnár Lajos igazgató (Alap), Illésy Julia tanárnő (Mezőtur).

A tanfolyam hallgatói: Rozsbay Vilma (Sarkad), Kmetykó Anna (Szarvas), Kovácsik Erzsébet (Szarvas) Velker Gizella (Jóssa), Zilahy Sarolta (Bszentandrás). Hollós

Ilona (Ujírás), Maczkó Mária (Békéscsaba), Wolfinan Paula (Ujkigyós), Kató Klára (Gyoma), Járos Amália (Mikepércs), Lebvezky Erzsébet (Berettyóújfalú), Riskó Margit (Bszentandrás), Balogh Julia (Gádos), Endrődiek: Lesnizky Józsefné, Bencke Józsefné, Hunnpe Irma, Tóth Józsefné, Lacsuy Istvánné, Kalmár Etelka, Magyar Anna, Pintér Eszter, Gabrielli Irma, Zlehovszky Margit, Ukrin Margit, Timár Luca, Diénes Izráne, Vörös Julia.

Szeptember hó 3-án bemutató záróelőadást rendezett a tanfolyam, amelyen igen szép eredménnyel tettek tanúságot.

Illésy Mária tanárnő bevezető beszédében a Falusi Leánykörök tevékenységének célját ecsetelte. Rámutatott arra, hogy az Alföldön a mozgalom csak ezen a nyáron indult meg. Az országban eddig 560 leánykör alakult, illetve csatlakozott e mozgalomhoz. Majd a Falusi Leánykörök jellegét énekeltek el a hallgatók. Radványi Kálmán: Itt jár az utcán c. költeményét Zilahy Sarolta adta elő. Egyházi énekeket énekeltek a hallgatók, Hollós Ilona a tanfolyam célkitűzéseiről és az előadásairól értekezett. A hallgatók kánonokat énekeltek. Sik Sándor: Ácésember c. költeményét szavalta János Amália, amely után népdalokat énekeltek, majd krónikát

olvasott fel Lehoczky Erzsébet. Népdalok és egyházi énekek zárták be a nivós, szép előadást.

Dr. Lindenberger János apostoli kormányzó úr Öméltósága zárbeszédében nagy jelentőséget tulajdonít a most meginduló munkának, melytől a jövő magyar anyáinak helyes erkölcsi irányítását és így a magyar családok megújulását várja. Kitartást, erőt kíván és áldását adja e nagy vállalkozáshoz. Örömet fejezte ki, hogy a hallgatók a bemutatkozó előadáson a liturgikus ének egyes elsajátításáról tettek tanúságot.

A tanfolyam sikere és nagy körültekintéssel való megrendezése Csernus Mihály apátplebános úr érdeme, aki nagy lelkesedéssel és szeretettel gondoskodott a hallgatók jólétéről. Lelkes segítőtársai voltak: Orbók Józsefné, dr. Varga Ferencné, Orbók József, Kovács Mátyás, Klinghammer László.

Frontharcos disztáborozás Endrődön

Agusztus hó 21-én, rendezte meg nagy hozzáértéssel és kitűnő sikerrel a helybeli frontharcos csoport idej disztáborozását.

Délelőtt fél 10 órakor Csernus Mihály apát hálaadó szent misét mutatott be az Urnak, melyre felvonult a helybeli csoporttal együtt a vendégbajtársak szép serege is.

Mise után a Hősök emlékművénel megkapó ünnepséggel áldoztak a frontharcosok Szent István király emlékének és a világháború hőseinek. Az endrői csoporton kívül a gyomai csoport helyezett koszorút a szoborra. Vitéz Komárnoky Gyula gimnáziumi igazgató, a központ kiküldötte magasszárnyalású beszédében méltatta Szent Istvánt, a hősök emlékéit és a frontharcos összefogásnak nemzetmentő jelentőségét.

A Körös gátja melletti gyönyörű liget mentén felállított színpadon az ovodás gyermekek szereplésével kezdődött a délutáni műsor. A kicsiny emberké, a magyar jövő színes, friss reményei meglepő szépen sikerült ünnepeléssel áldoztak a frontharcos eszme nagy gondolatának. A nagyszámú közönség egyöntetű megállapítása szerint valóságos művészet volt a piciny, gyöngye gyermekekkel ilyen magasszínvonalú előadást rendezni. Az érdem a két óvoda lelkes vezetőjét: Szabóné Sándor Erzsébetet és Orbók Sárkát illeti.

A cserkészek is ki akarták venni részüket az ünneplésből. Hangulatos, kedves szereplésükért sok tapsot kaptak. Ezután két óras tánc következett a fiatalság nagy öröme.

Az esti — magas nivóju műsort Harsányi László főjegyző frappáns, szellemes megnyitójá vezette be. Majd felbugott a tárogató a kuruc idők hangszere Uhrin Imre frontharcos adott bajtársainak egy szép csokrot a régi, kedves katonanótákból.

Ezután került sor az este fénypontjára: Rózsahegy Kálmán, a Neinzeti Színház örökös tagjának, községünk nagy szülöttének és diszpolgárának vendégtájkára. Fianak: Rózsahegy Lászlónak „Az almafa” című jelenetét adták elő vitéz Ba-

ranyai István frontharcossal. A közönség nem győzött eléggé gyönyörködni a nagy művésznek tökéletes játékában. Szünni nem akaró tappsal jutalmazta a mestert, aki a játék végén meghatottságában, könnyes szemekkel, kezével csókot hintve köszönte meg magyar véreinek elismerését. A játék végén Szabó Pöszki gyönyörű csokorral és endrői motívumokkal kidolgozott párnával kedveskedett községünk nagy szülöttének.

A kellemes esti csöndben ismét megszólalt a tárogató. Most Kalmár Károly öreg frontharcos adott elő kuruc dalokat, visszavarázsolva a régmúlt idők dicső küzdelmeit. Amint elmerengtünk a régi, szép emlékeken egyszerre megjelent előttünk a gát oldalában Nagymagyarország gyönyörű alakja piros fényben égve, benne a cserkésziük kórusban szavalták: Így volt, így lesz. A dalok elhangzása után pedig felhangzott a Magyar Hízekegy.

Majd frontharcosaink lányai adtak elő művészién magyar táncokat.

Hangos eljenzés fogadta felünk másik országshírű fiát Kalmár Illés csongrádi főkántort, aki tünneményes baritonján énekelt pompás szép magyar nótákat. A gyönyörű orgánium és művészi előadás viharos tapsra és ujjazásra lelkesítette a több ezer főnyi közönséget.

Végül táncos leányok művészetében s az Iparos Dalkör szép ének-számaiban gyönyörködött a hallgatóság.

Műsor után a fiatalság két helyen is táncba kezdett.

A jólsikerült nagyszabású ünnepség rendezésében a főérdem Harsányi László főjegyző-frontharcosé.

Felülfizettek: Csernus Mihály apátplebános 15 P-t. Dr. Tükör József 10 P, Dr. Sorbán Jenő főszolgabíró ur 5 P, és Szabó Pöszike 2 P. Az adományokért ezuton mond hálás köszönetet a csoport

Elnöksége.

Endrői népesedési adatok aug. 15-től szept. 15-ig.

Születések: Bartha János községi irnok leánya Marianna Érika, Duda János földmunkás fia Mihály János, Járosi Pál földmunkás fia Péter Pál, Vinkovics Imre leánya Margit, Alt Sándor földmunkás leánya Katalin Piroksa, Majoros György földmunkás leányai Irén Etel és Piroksa Erzsébet, Németh József napszámos leánya Mária Anna, Szilágyi Imre földmunkás leánya Erzsébet, Varga Lajos földmunkás leánya Katalin, Farkas Ambrus borbély leánya Klára Franciska, Salamon Péter földmunkás fia István Lajos, Bálint Elek földmunkás leánya Ilona, Farkas Imre földmunkás leánya Apollonia Izabella, Hanyecz Ernő községi tisztviselő leánya Irma Mária, Lapatinszki Lajos földmunkás leánya Magdolna Margit, Dogi László zenész leánya Hermina, Gyuricza Lajos földmunkás leánya Jolán Anna, Pelyva Etelka fia István, Kovács Endre földmunkás leánya Ilona, Hegedüs Imre leánya Mária Magdolna, Knap György napszámos fia József Károly, Timár Imre földmunkás fia Imre, Sóczó Imre földmunkás leánya Magdolna Irén, Kalmár Akos tanító fia Akos Sándor, Dávid Sebestyén fia Tibor Sebestyén, Kovács Lajos szabó fia István Lajos, Szujó Vince fia Béla, Fülöp Elek földmunkás leánya Olga Magdolna.

Házasságot kötöttek az Úr oltára előtt: Alt Sándor

könyvelő rk. és Farkas Eszter rk., Almási Miklós földműves rk. és Gonda Valéria rk., Ádám Ferenc földmunkás ref. és Megyeri Eszter rk., Iványi Mihály földműves rk. és Uhrin Mária rk., Szurovecz Lajos földműves rk. és Tóth Mária rk., Varju Miklós szabó rk. és Szabó Mária rk., Vaszkó Lajos földműves rk. és Tóth Cecília rk., Nagy Lajos csizmadia ev. ref. és Kiszely Erzsébet rk., Gellai József földműves rk. és Kmevár Irma rk., Hegedüs Gergely szabósegéd rk. és Kurilla Etelka, Pap Imre földműves rk. és Uhrin Eszter rk., Raduska Lajos földműves rk. és Gyuris Rozália rk., Uhrin Péter Pál földműves rk. és Liziczai Mária rk., Tóth József máv s. tisztjelölt rk. és Váha Gizella rk., Magyar István földműves rk. és Liziczai Gizella rk., Binges Imre földműves rk. és Timár Mária Magdolna rk., Dr. Szentörnyai György ügyvéd rk. és Kovács Mária rk., Timár József földműves rk. és Farkasinszki Hermina rk., Uhrin Elek földműves rk. és Vaszkó Mária Magdolna rk.

Elhunytak az Urban: özv. Iványi Lajosné 79 éves szervi szivbaj, Hanyecz Pál 82 éves agyszellühdés, Oláh László 26 éves tüdőlob, Deim Imre 4 hónapos, Cserenyecz Margit 4 hónapos rángöröcs, Szabó Róza 9 hónapos heveny bélihurut, özv. Szelei Józsefné Farkas Vilma 59 éves szervi szivbaj, Bencsik Regina 22 éves tüdőlob, özv. Jambrik Imréné 72 éves gyomorrák, Dávid Pál 80 éves aggkori gyengeség, Babos Istvánné Habzda Margit 26 éves tüdőgümőkór, Bálint Ilona 3 hetes veleszületett gyengeség, Varga Regina 5 óra kóraszülettség, Paróczai Györgyné Geilai Magdolna 80 éves végelgyengülés, özv. Farkasinszki Mihályné Mraucsik Rozália 72 éves szivizom-elfajulás, Timár István 71 éves szervi szivbaj, Timár Lajos 68 éves szivizom-elfajulás, Varga Katalin 1 hónapos höröghurut.

Eljegyzések: Borgula Pál földműves Bokrét Eszterrel. Márton Imre napszámos Barják Etelkával. Timár Mihály fodrász Forgács Ilonával. Duber Vilmos napszámos Szujó Franciskával. Gonda Imre földműves Dinya Mariskával. Pri-bóczi Imre földműves Anka Herminával. Szabó László János könyvelő Kenyeres Eszterrel. Varju Boldizsár földműves Vári Juliannával. Radó Sándor kereskedősegéd Balázs Máriával. ifj. Mészáros László kereskedő Nagy Erzsébettel. Cserenyecz János földműves Varju Máriával. Katona Lajos földműves Rácz Máriával. Dinya Mihály földműves Sipos Reginával.

Egyházi híradás

Egyesületi hírek. Szeptember 18-án d. u. 1/2 4 órakor Szent Ferenc III. rendje, szeptember 25-én d. u. 2 órakor az Oltáregyesület, fél 4 órakor a Jézus Szive Szövetség Női-csoportja, október 1-én, d. u. 5 órakor a Férfi-liga, október 6-án, d. u. 5 órakor a Jézus Szive Szövetség Leány-csoportjai tartják havi ajtatosságukat, illetve összejövetelüket. A Leány-club és Leányegyesület összes tagjainak megjelenését kérjük, mert az őszi és téli program összeállítását ekkor állapítjuk meg!

Külterületi szentmisék. Szeptember

18-án az öregkerti Szent Imre-iskolában és a csejti iskolában, szeptember 25-én a polyákhalmi és nagylaposi kápolnás iskolában, október 2-án a csejti és öregkerti kápolnás iskolákban, október 9-én a nagylaposi kápolnás és öregkerti Szent Imre iskolában mutatunk be szentmiséket.

Legények! Készültetek a november 5-i nagy seregszemlére!

Ugyanezen a napon az Actio Catholica országos Sajtószakosztálya „katolikus sajtónapot” rendez községünkben.

Szülők figyelmébe! Polgári iskolánk tanítási éve megnyílt. Akik a mezőgazdasági munkák miatt még nem tudták beiratni gyermekeiket, sürgősen pótolják. A tudás és jó nevelés a legértékesebb örökség, amelyet a szülők gyermekeiknek adhatnak. Ezt később semmiféle kincsel nem pótolhatják!

Uj harang. A szentcsalád képét viselő harangunk megrepedt. Talán a bünös modern családi élet ziláltságát akarja jelképezni? Timár Imre és neje Dinya Veronika 600 (hatszáz) pengő adományt ajánlottak fel a harang újraöntetésére.

A templomablakokra utólag a következő adományok folytak be: Uhrin Benő 10, Uhrin Vendel 5, N. N. 2.50, perselyekből 16.71 pengő. Jézus jutalmazza az összes adakozókat!

Az Olvasó-Társulat évi nagymiséjét október 7-én végezzük.

Októberi ajtatosságot végzünk a hónap minden napján délután fél 4 órakor.

Figyelem! Október első szombatjától kezdve minden szombaton délután népnektanítás lesz a templomban délután 4 órakor. Nemcsak a leányokat, de a legényeket és férfiakat is kérjük, hogy minél többen vegyenek részt az énekkoltatáson.

MÁTRÁVEREBÉLY

A Mátra hegykoszorus vidékén, ahol valamikor a legvitézebb magyar király: csatabárdos Szent László kergette a pogány kun-besenyő hordákat, áll a hegyek lábánál, őri a szent király „csodatevőforrását” és várja az ősei hitéhez hűséges katolikus magyarság lelki békét és megenyhülést kereső ezreit a szentkúti kegytemplom.

Méreteiben kisebb ugyan, mint a radnai templom, de stílusos szépsége, a környező vidék festői panorámája, a jóságos ferences atyák mindenre kiterjedő gondossága igen nagy vonzóerőt kölcsönöz a verébelyi kegytemplomnak. A több alkalommal előfordult és százak-ezrek bizonyágtételével kitelepített rendkívüli gyógyulását messze vidékek népét serkentik a Mária-ünnepek búcsús zárandokutjaira.

Endrőd katolikusai immár másodizben vettek részt a kisasszony napi szentkúti-búcsún. Nagy lelki öröm, szívbéli megújulás, a vidék szépségeivel eltelni nem tudó magasztos érzelmek jutalmazták a zárandokokat. Valamennyien azt kérték az apát urtól és Szuromi tisztelendő urtól, hogy jövőre is szervezzék meg a bucsus-zárandoklatot, biztosan kétszer annyian jelentkeznek az utra. Reméljük, hogy így is lesz!

Mit alkotott Szent István király?

Azt, ami után ma vágyik a letiport Magyarország

Évszázadokon keresztül felhangzott a magyar ajkakon Szent István napján az ősi katolikus ének: „Ah, hol vagy magyarok tündöklő csilága, ki voltál valaha országunk istápa, hol vagy István király? Téged magyar kíván, gyászos öltözetben te előtted sirván.”

Évszázadokon keresztül csak ősi emlékezés volt ez az ének, mert tartalmának keserűségét nem érezte a magyar. Ép volt az ország Kárpátoktól az Aldunáig, állott a magyar trón és ha panaszkodott is az ember, de mégis boldogabb volt a magyar, mert akkor még megvolt betevő falatja szegénységében is.

Azóta nagyot fordult az idő ke-reke és keresztülzáguldott ezen a szerencsétlen hazán is. Letörték testéből a kincses Erdélyt, az erdős Felvidéket, a ringó buzájú Bánátot. Ezen a csonkon pedig, amelyet meghagyott a nyugati gonoszság, nyomor, keserűség és reménytelen jövő lett az ur.

Ma már nemcsak a múltnak megszentelt szövegeként éneklük az ország Szent István napjának himnuszát, hanem annak tartalma lelke érzését fejezi ki. Epedve sóvárgunk az első nagy királyunk szelleme, trónjának erőssége, országának dicsősége és népének boldogsága után.

Napjaink nyomorusága megtanít bennünket értékelni mindazt, amit Szent István glóriás alakja és az itt maradt Szent Jobb alkotott? Nézzük csak röviden.

Szent István jobbja megalkotta ebben az országban a hatalom egységét. Azelőtt törzsekre szakadozott a magyar és megesselt bizony, hogy magyar magyar ellen emelt fegyvert. Azelőtt hét úr volt a hazában, akik fölött csak kevéssel emelkedett ki az első vezér. Szent István erős jobbja letörte a kiskirályok hatalmát és kezébe ragadta a királyi pálcát, megalkotta ennek az országnak központi hatalmát: a királyságot.

Ma már belátjuk, hogy mit jelentett nekünk évszázadokon keresztül a magyar király. Szeméje szent, és sérthetetlen volt, ki előtt meghajolt nemes és pór. Szava törvény volt, amelynek érvényét szerzett ebben az országban kard és törvénykönyv. Most tudjuk csak, mit jelent az, ha egy ország trónján ott ül a koronás király!

Szent István erős jobbja megalkotta Magyarországnak területi egységét. Európa szívében megerősítette a vezérek által elfoglalt hazáját a magyarnak, midőn egyes politikájával elismertette külföld előtt is a magyar királyságot és általa lefektette a nemzetek köztudatába az ország határait. Szent István keze bámulatos ügyességgel fonta a külpolitikának szálait is és ezekkel beleszórt Európának népseregébe a magyart.

Most tudjuk csak, mit jelent az ilyen alkotó, erős és bátor kéznek tevékenysége. Most, amikor Magyarország sorsának szálait nem a mi uralkodónk, hanem a külföldnek véres és tolvaj, lelkiismeretlen kezei bogozzák. Most, amikor szabadkőműves-páholyokból kinyúló francia karmok, gyáva csehkezek, tol-

vajláshoz és rabláshoz szokott szerb és oláh öklök és ezek pártfogói a világ ideiglenes moztatói.

Szent István dicsőséges jobbja megalkotta Magyarországnak lelki egységét. Esze és szíve meggyőződött a katolikus hit igazságairól és nem késlekedett ennek zászlóját kezébe venni és alája gyűjteni minden magyart.

Most tudjuk csak, mit jelentett hazánk vallási egysége, melyet Szent István alkotott. Most, miután 400 esztendő előtt a protestantizmus megbontotta szerencsétlen kézzel ennek az országnak legerősebb vértjét, az egységes katolikus-vallást. Azóta vallásháború vallásháborút ért és ha ma nem küzdenek is a különböző dogmák nevében fegyverrel egymás ellen a magyarok, de ez az ellentét, amely más vallása miatt a magyart a magyartól elválasztja letagadhatatlan.

Hangozzon csak fel ott Szekesfehérváron és Budavárában az ének és vegye ajkára az egész ország! Sikoltson fel az ég felé a sóvárgó kiáltás: Hol vagy, István király! Téged magyar kíván!

De a vágyódó, lelkes éneklésnél ne állapodjunk meg!

Ne csak vágyódjunk azok után a nagy értékek után, amelyeket Szent István alkotott, nekünk örökségül hagyott és amelyeket elherdáltunk, hanem szerezzük is azokat vissza.

Legyen egységes a magyar! Hazánk régi területe ne a sóvárgó történelmi emlék legyen csupán; hanem szerezzük azt vissza valóságban. Ennek gondolata irtson ki ki minden széthuzást, állítson magyart magyar mellé, kardot kard mellé és ha van, amiben nem is értünk egyet, de az érte való harcban támogassuk egymást.

Legyen lelkében is, hitében, egyházában is újra egységes a magyar! Használjunk fel minden törvényes eszközt az ősi magyar katolikus Egyház erősítésére és híveinek meggyőződésén alapuló gyarapítására.

Ha így aztán egy lesz királyának jogára alatt lelkében és szeretetében ismét a magyar, akkor egy lesz az a ma széttört birodalom is, amelynek határait egykoron Szent István dicsőséges jobbja erősítette.

Szólókura

Az elmúlt évtized vitaminkutatásai a friss gyümölcsöknek előkelő helyet vívtak ki tápanyagaink sában. A gyümölcsök ma már nem élvezeti cikk, csemege többé, hanem nélkülözhetetlen kiegészítő része mindennapi táplálékunknak.

A kuraszzerű gyümölcsfogyasztás mindjobban terjed, minthogy bővül a friss gyümölcselel való gyógyítási tere és lehetősége is. Elismert, komoly orvosok értékelik a figyelemre méltó eredményt a gyümölcsnek tervszerű, rendszeres adagolásával.

Ha nem is a legfontosabb, de bizonyára a legjobban értékelt tulajdonsága a gyümölcskurának, hogy kiválóan alkalmasak a testsúly fokozására vagy csökkentésére.

Gyümölcskura tartására ugyiszólván minden egészséges érett gyümölcs alkalmas, de egyik sem annyira, mint a szőlő, melyet nemcsak nagytömegű termelése, hanem kellemes íze és magos tápértéke is egyenesen jelöl ilyen szerepre.

Uj állami költségvetés

A m. kir. kormány az 1938—39 évre szerkesztett állami költségvetés részletezését tizenkét füzetben fejezetek szerint csoportosítva adta ki. A költségvetés fejezetek szerint a következőképpen tagozódik:

	Kiadás	Bevétel
1. Kormányzó tiszteletdíja	120.000 P	— P
2. Kormányzóság	797.000 P	70.000 P
3. Országgyűlés	4,152.000 P	30.000 P
4. Állami adósságok	50,799.000 P	26,829.000 P
5. Állami közigazgatási nyugellátása	167,096.000 P	— P
6. Legfőbb állami számvevőszék	537.000 P	— P
7. Közigazgatási bíróság	837.000 P	1.000 P
8. Miniszterelnökség	7,840.000 P	560.000 P
9. Külügyminisztérium	11,480.090 P	1,870.000 P
10. Közgazdasági miniszter	—	— P
11. Belügyminisztérium	133,036.000 P	12,907.000 P
12. Pénzügyminisztérium	97,533.000 P	803,731.000 P
13. Iparügyi minisztérium	11,632.000 P	4,866.000 P
14. Keresk. és közlekedésügyi miniszt.	39,396.000 P	6,112.000 P
15. Földmívelésügyi minisztérium	35,462.000 P	10,969.000 P
16. Vallás- és közokt. minisztérium	97,907.000 P	7,469.000 P
17. Igazságügyminisztérium	34,566.000 P	2,195.000 P
18. Honvédelmi minisztérium	155,087.000 P	869.000 P
19. Posta, távirat és távbeszélő	84,328.000 P	109,500.000 P
20. Államvasutak	227,597.000 P	226,500.000 P
21. Állami vas-, acél- és gépgyárak	49,589.000 P	52,100.000 P
22. Kőszénbányászat	2,830.000 P	3,163.000 P
23. Állami erdőgazdasági birtokok	3,017.000 P	3,387.000 P
24. Állami mezőgazdasági birtokok	5,350.000 P	6,800.000 P
25. Selyemtenyésztés	1,220.000 P	875.000 P
26. Postatakarékpénztár	12,596.000 P	14,177.000 P
27. Állami-üzemek nyugellátásai	100,055.000 P	— P
Összesen:	1.334,869.000 P	1.334,972.000 P

A költségvetés mérlege tehát 103.000 pengő bevételi többletet tüntet fel. A mérleg azonban csak az állami közigazgatás I—XVIII. fejezetek (és az állami üzemek XIX—XXVII. fejezetek) egybevetése után kedvezőbb, mert az állami közigazgatásnál 30,192.000 pengő bevétellel szemben az állami üzemeknél 30,089.000 pengő kiadás mutatkozik.

URAM...

Írta: BARTHA ANDRÁS.

Uram, akinek nincs mit banni,
Kell-e remegve éjszakázn?
Kell-e sikongva járn, féln,
S a virág-elől is kitérni?

Uram, akinek nagy a vétke,
Kap-e illatot szívsebére?
Aki ablakot tárt a bűnnek,
Szennyétől hogyan menekülhet?

Uram, akinek a multja bánja,
Hol huzódhat meg éjszakára?
S aki nem tud most banni, hinni,
Hagyod-e még véredből inni?

Uram, akinek nincsen étke,
Betérhet-e Hozzád ebédre?
Aki szennyes s foltos a rongya,
Besurranhat-e templomodba?

Uram, Te a bűnöst is zárod,
A megtérőt szivedre zárod!
Aki lent halódik a sárban,
Te azt is megőleled lágyan!

Endrőd község képviselőtestületének 1938. évi szeptember hó 7-én tartott gyűlésének tárgyai: Öregszőlői postaügynökségnek felállítására nézve a község képviselőtestülete 1940—1942 évekre 300 pengőt szavaz meg évenként szállítási és kézbesítési hozzájárulás címen.

A Kondorostanyai községi orvosi állás megszervezését a község képviselőtestülete kimondja.

A Fülöp János kondorostanyai lakos által felajánlott házvétel ügye-

ben a község képviselőtestülete érdemben a kevés érdeklődésre való tettel határozni nem tudott.

A fogyasztási adókról szóló szervezési szabályrendeletet a község képviselőtestülete újalkotta.

A helybeli Honsz csoport részére a község képviselőtestülete segélyként 5 éven keresztül 250 pengő évi segély összeget biztosít, tekintettel arra hogy a helyi Honsz csoport házat vásárolt.

Vármegyei gyűlések. Békésvármegye törvényhatóságának kisgyűlése szeptember 13-án, közigazgatási bizottsága pedig szeptember 14-én tartotta rendes havi gyűlését, míg a vármegyei közgyűlés szeptember 29-én lesz. A szabadságon levő főispán helyett dr. vitéz Márky Barna alispán elnökölt a közigazgatási bizottsági és kisgyűlésen. A keddi kisgyűlés tárgyszorozatán több endrői vonatkozású ügy is került felülvizsgálatra: 1. A hivatalos jelentések közzétételének megtérítése, 2. községközi butorok javítása és beszerzése, 3. az új birkaakol építésének javaslata, 4. a kocsorhegyi kúthoz összekötő ut létesítése, közérdekű földmunkák végeztetése, 5. kondorostanyai orvosi lakás építéséhez hozzájárulás, 6. Nemzeti Repülőalap támogatása, 7. utszolgalmijog megszerzése, 8. községi szegődményesek jövő évi bérpótléka, 9. községi orvos lótarthatáshoz hozzájárulás, 10. kondorostanyai kisutca rendezése, 11. a csejti községi iskolához telekvétel, tüzoltó-főparancsnok tiszteletdíja megállapításának ügye.

Dr. Beöthy György egyházmegyei főtanfelügyelő szentelte fel a nagylaposi kápolnás-iskolát

Bensőséges, örömteljes ünnepet ült Endrőd katolikus magyar népe szeptember 11-én. Hosszú évek fáradtságos munkájának gyönyörű alkotására hívta és kérte Isten bőséges áldását az egyházmegye főpedagógusa: dr. Beöthy György apát ur öméltósága.

Endrőd katolikus egyháza újabb bizonyosságot tett kulturális hivatásának nemes öntudatáról és párját ritkító áldozatkészségéről.

Nincs Magyarországon egyetlen község sem, ahol a háború után annyi iskolát és kultur-intézményt létesítettek volna, mint Endrődön a katolikus egyházközség.

Tizenöt elemi iskolai tanterem-nagyobbitást, külön-külön tanyai körzetekben, kilenc tanítói lakás, monumentális, emeletes Népház, polgári iskolai tornaterem, Szent Antal szegényház építése közel félmillió pengő áldozatot kívánt.

Az alkotások hosszú sorozatát betetőzte és hosszú időre befejezte az új nagylaposi kápolnás-iskola hatalmas építménye.

Nincs több iskolára szükség — mondotta e cikk írójának az apát ur, — mert Endrőd tanyavilága 2-3 kilométernyire iskolát talál mindenütt.

Az új iskola építéséhez a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Ur 8000, Endrőd

község 2000 pengőt, s az iskola teljes felszerelését, a mintegy 7—8000 pengőnyi többi anyagot és költséget az egyházközség vállalta.

Szeptember 11-én délelőtt mintegy 500 főnyi tanyai lakos jelenlétében végezte a szentelés megkapó és felemelő szertartását Beöthy apát. Majd magas szárnyalású beszédben méltatta az 'adakozók önzetlen áldozatkészségét, a katolikus iskola fontos erkölcsi és nemzeti hivatását: Krisztus tiszta szellemének, az evangélium igazságainak, a becsületes munka és szorgalom eredményeinek odaadó terjesztését.

Szentmise után kétszáz terítékű közebeden vettek részt a megjelentek, kiknek soraiban ott láttuk báró Maasburg Alfréd szolgabíró, Dr. Tükör József nagybirtokost és családját, aki az iskola szép telkét adományozta, dr. Ringbauer Károly királyi tanfelügyelőt, a község előjáróságát, Kelner Imre bíró és dr. Tóth Gábor jegyző vezetésével, az egyházközségi képviselőtestületet, a tanári és tanítói kar, s a község vezető rétegének számos tagját. Az ebéden Csernus Mihály apátplebános és Tükör József nagybirtokos mondtak lelkes, nagy éljenzéssel fogadott felköszöntőket, majd a nagylaposi munkáskör elnöke mondott hálás köszönetet az egyházközség kulturális gondosságáért.

Ötvenéves a főpapunk

Nem tudtuk elgondolni, mi lehet az oka annak, hogy Endrőd lelkipásztora: Csernus Mihály apát ur nem a forró nyári hónapokban, hanem most, szeptember esős, hűvös napjaiban megy üdülni és gyógykezelteni reumatikus bántalmait. Távozása után tudtuk meg, hogy főpapunk szeptember 20-án tölti be ötvenedik életévét, s azért utazott el, hogy kikerülje barátainak, hűveinek tömeges gratulációját.

Nem akarjuk megsérteni érzékenységét azzal, hogy értékes munkáját ismertessük. E lap szűk keretei közzé nem is szoríthatjuk alkotások tömegétől ékesített lelkipásztori, közéleti és kulturális munkásságának hatalmas területét. A Jó Pásztor irgalmas kegyelmére bizzuk önzetlen, áldozatos munkásságának kellő értékelését és boldogító jutalmát.

Isten éltesse sokáig mindnyájunk lelki hasznára és örömére!

Diplomáciai következetlenség

A cseh-szudétánemet problémával foglalkozott legutóbb Chamberlain angol miniszterelnök. Többek között kijelentette, hogy „Nagy-

británia és más országok is elkerülhetetlenül háboruba sodródának, ha kísérlet történne a csehországi kérdés erőszakos megoldására.

Emlékezzünk csak! — Félév előtt a 700 éves önállóságát féltékenyen őrző Ausztria „erőszakos közbelépésre” letűnt a történelem színpadáról.

Akkor Anglia, Franciaország, s a többi nagyhatalom is némán hallgatott és nem fenyegette meg a Führert azzal, hogy „az egész világot sorompóba állítja ellene.”

Csehország önálló államilétét, hatalmas és értékes nemzetiségi területeket nagyon is kétes háborus szolgálataiért kapta. Egyetlen csepp cseh vér nem folyt a féltékenyen őrzött új köztársaságért! — És most, amikor a rabigában görnyedő nemzetiségek népszavazást, azaz szabad rendelkezési jogot követeltek, London megfenyegeti Németországot fajtestvérei támogatásáért. — Ez a politikai következetesség?!

Négy kereskedelmi szakmát kötnek képesítéshez. Az ősz folyamán konkrét formában intézkedések történnek a kereskedelmi szakok képesítése tárgyában. Négy szakmát kötnek egyelőre képesítéshez. E négy szakma között lesz a fűszer és vaskereskedelem. Megállapítják a vegyeskereskedelem fogalmát, körülírják működési körét.

ADOMÁNY. Fülöp Imre kondorostanyai gazdálkodó diszes violaszínű miseruhát ajándékozott a tanyai templomnak. Hegedüs Mátyás ácsmester pedig a fájdalmas Szűz szobrát ajánlotta fel. Isten fizesse meg jószágukat.

20000 mázsa magas fajshalyu (82—84 kg-os) búzát szállított el őt hajó Endrőd és környékéről. Különösen Kondoros, a csabai tanyák éjszaknyugati része és a csorvási gazdák szállítottak tengelyen nagyon sok búzát az endrődi hidfőhöz, ahol a hajók horgonyoztak. A legnagyobb mennyiséget a Futura megbízottja; az Endrőd-Gyomai Takarékszövetkezet szállította.

Teleky Pál gróf kultuszminiszter lesz Tokaj képviselője. Teleky Pál gróf kultuszminiszterrel szemben senki sem lépett fel a tokaji kerületben. Így a tokaji kerület egyhangulag Teleky Pál gróf kultuszminisztert küldi be a parlamentbe.

Az iparügyi miniszter új iparpolitikai intézkedése. Az iparügyi miniszter azon elhatározását, hogy az összes eddig kiadott iparigazolványokat felülvizsgálta; most a zsidótörvénnyel kapcsolatban úgy intézkedett, hogy újabb rendelkezésig új iparigazolványok nem adhatók ki. A miniszter fenntartotta magának a diszkrecionális jogot annak megítélésére, hogy egyes szakmákban a köz érdekeinek megfelelően engedélyezhessen iparüzést. A két intézkedés szorosan összefügg a kézművesipari kamarák felállításával és azoknak előkészítő munkálataival.

A magyar gyáripari termelés 1937. évben. Az iparban felhasznált nyersanyagok értéke 1937-ben 1.47 milliárd pengő, míg az előző évben 1.32 milliárd pengő volt. Az iparban alkalmazott munkások átlagos létszáma 275.487 volt, míg 1936-ban 246.269. Személyzeti kiadások összege 1937-ben 445.08 millió pengő volt. Az egyes iparágak között a villamos iparban keresték a munkások: 1765 pengőt, míg a legkevesebbet kő-, agyag- és üvegiparban: 875 pengőt. Az előállított összes iparcikkek értéke 1937-ben 2.89 milliárd pengő volt, szemben az 1936. évi 2.58. milliárd pengővel.

Eger városa ünnepel. Eger, a török elleni küzdelmek dicsőséges végára, a világhírű magyar bikavér termőháza szeptember 25—október 2 között ünnepi hetet rendez. Az ünnepi hét során mezőgazdasági, gyümölcs, bor, szőlő, ipari, kulturális, kereskedelmi, bélyeg kiállítások mutatják be mindazt az értéket, melyet ez a felső magyarországi város felmutathat. Eger városa mindenkor a magyar élet első harcvonalában állott. Valamikor a kultúra terjesztés és harci erények tették nevezetessé, ma gazdasági fejlettsége és fürdői avatják a csonka Haza legnagyobb értékeivé. Az ünnepi hét egész tartama alatt az ország minden részéből 50 %-os menetdíj kedvezmény teszi lehetővé a nagymultú és nagyjövő magyar város megközelítését. Az ünnepi hét színterét, hogy ezalkalommal kerül először bemutatásra a világhírű egeri bikavér városi márkázásban, Nagyborvásár és kedvezményes borvásárlási lehetőségek. Érdeklődésre a rendezési irodák: Eger, Érsek utca 13, Budapest, Blaha Lujza tér 1—3 készséggel szolgálnak részletes prospektussal.

Megtörtént

A közelmúlt szentistváni ünnepek alkalmával érdekes találkozása volt egyik endrődi „tanyai” polgártársunknak Budapesten. Az egyik kat. cég üzletében kiszolgálásra várakozva, hellyel kínálták meg. Alig ült azonban le, bejött az üzletbe egy előkelő tartású, de egyszerű pap. A főnök a feléje nyújtott kezét tiszteletteljesen fogadva megcsókolta és vendégét látható örömmel igyekezett kiszolgálni. A mi emberünk is felállt, hogy tiszteletét mutassa. Ekkor az érkezett feléje fordult és „honnan jött bátyám?” kérdéssel kezét nyújtotta és gyöngéden megrázta, megszorította az „alföldi paraszt” kezét. — Endrődi tanyákról, felelte emberünk. „En meg Egerből!” mondta és barátságosan köszönve a főnökkel együtt tovább ment, hogy a rendelést felvétesse, amely egy püspöki cingulusra szült... Erre már az alkalmazottak is mind észrevették a nem mindennapi vendéget és kezdtek egymástól csendesen kérdezni a nevét. Ekkor sugta meg az egyik segéd a mi polgártársunknak is, hogy Kriston egri püspök az egyszerű pap. A mi endrődi testvérünknek úgy befelé eszébe jutott az, amit már régóta vall, hogy a katolikus egyház papjai sohasem nézik le az egyszerű parasztembert csak azért, mert sokan fitymálva modják ezt a szót, hogy „paraszt”. És különösen öröme szolgált, hogy egy püspök, kegyelmes ur is oly szeretettel bánt vele, mint az egyszerű, falusi káplán. Jólesően éreztetik, hogy a ködmön és guba mögött is „lélek” van.

— Tanyai —

Oroszországban műfogat kapnak a tehének. Rigából jelentik: A „Vecsernaya Moszkva” című szovjetlap szerint a vorosilovgardi kerületben gazdálkodó mezőgazdasági rombolók a tejgazdaságokban titokzatos állatbetegséget terjesztettek, aminek következtében a tehének fogai kihullottak. Miután az állatorvosok nem találták meg a rejtélyes ragály nyitját, a kétségbeesett gazdák fogorvoshoz folyamodtak, aki műfogásokat készített a tehének számára. A lap szerint a kísérlet fényesen bevált: a tehének meglehetősen kérődznek műfogaik segítségével. A példát olyan esetekben is követni fogják, amidőn az állatok bármely okból hullatták el fogaikat.

Esküvő a cirkuszban. Bombayból jelentik: A colombói (Ceylon) Empire cirkusz birkozó ringjében esküvőt kötött a „King Kong, a porondok réme”, az óriástermetű amerikai birkozó és Eleanor Ivanov orosz artistanő. A sportkedvelő közönség teljesen megtöltötte a cirkusz nézőterét. A szokatlan esketési szertartást Colombo helyettes főnyakönyvvezetője végezte. A vőlegény az esketés alatt kifogástalan frakkot viselt, de a szertartás befejezése után birkozótrikót öltött és az esketés színhelyére visszatérve, egymásután három ellenfélrel diadalmasodott. Az újdonsült menyecske lelkesen tapsolt a nézőtérén férje győzelmeinek.

Az Országos Mezőgazdasági Kamara jelentése a mezőgazdaság helyzetéről

A mezőgazdaság helyzetéről szombaton adta ki az Országos Mezőgazdasági Kamara szokásos havi jelentését, amelyből megállapítható, hogy az elmúlt hónap rendkívül csapadékos időjárása sokat rontott a mezőgazdaság helyzetén. Az esőzések beálltával a még keresztékben és asztagokban álló gabonák részben kicsírálóztak és ennek folytán némely helyen jelentős kár mutatkozik. Kedvezőtlenül befolyásolta az időjárás a különben is gyenge gyümölcsstermést. A gyümölcsöt különböző gombabetegek pusztítják. A szőlő sok helyen megrepedezett és romlásnak indult. Egyes vidékeken a magnak hagyott lucernában és lóherében is tetemes károkat okozott az esőzés, de ártott a dohányynak is. Általában elősegítette az időjárás a kapás- és takarmánynövények fejlődését, de ezzel szemben rendkívül megnehezítette a szénakészítést és a betakarítást úgy, hogy a szénában több helyütt 30—40 százalékos kár is mutatkozik. Visszavetette a sok eső a kukoricák beérését. A burgonya az idén kevésbé lesz alkalmas a téli eltartásra. A repcét csak kevés helyen tudták elvetni, de ahol ez megtörtént, szépen kikelt. Az elvetett biborherék is szépen keltek és erős fejlődésben vannak. A nyár derekán kisült legelők újra kiszáradtak és így az őszi folyamán gazdag legelőre van kilátás.

A cséplés befejeztével a helyenkint észlelt munkáshiány megszűnt, de a munkások foglalkoztatottsága még mindig kielégítő, mert sok másirányú munkaalkalom is kínálkozik az utépitéseknél, vizszabályozásoknál és a vasutnál. A mezőgazdasági munkások szociális viszonyai az utóbbi hónapokban bár lassú, de fokozatos javulást mutatnak. Több gondot fordítanak a gazdák a cselédlakások építésére és ennek, valamint a gazdasági viszonyok általános javulásának tulajdonítható a munkás-egészségügy fokozatos javulása is. A férfi-napszámok az előző hónapoz hasonlóan 2—3 pengő között mozognak. Ennél alacsonyabb, vagy magasabb bérek aránylag ritkán fordulnak elő. Az arató- és cséplőmunkások jól kerestek a nyáron páronként: általában 14—18 q gabonát.

Az állategészségügy ujabban némiképp javulást mutat, mert bár a száj- és körömfájás terjedése még teljesen nem állt meg, a betegség lefolyása enyhé, elhullás csak szórványosan fordul elő. Dunántul a száj és körömfájás már szűnőben van. Egyes helyekről sertéspestis, sertésorbáncot és baromfikolerát jelentenek.

Az értékesítés tekintetében nagyobb fennakadások nincsenek. A nagymérvű buzaaknát a Futura már jórészt levezette és a szállítások folynak Németország és Olaszország felé. A vágómarha és a hizott sertés

ára az utóbbi időben valamelyest emelkedett. A száj- és körömfájás miatt lezárt vidékeken az állatértékesítés csaknem teljesen szűnhet. A termelés értékesítésének megindulása következtében az adók befizetése fokozódik. A földárak és haszonberek változatlanok, habár az ingatlanforgalom megcsappant.

Százhusz millió pengővel növekszik az idén a gazdák jövedelme

A Magyar Gazdakutató Intézet most közzétett jelentése szerint a világgazdasági helyzetnek 1937 ősz óta tartó rosszabbodása az utolsó hónapokban is folytatódott, bár a hanyatlás üteme jelentősen meglassabbodott. Magyarország gazdasági helyzetét a mezőgazdaság kedvező helyzete és a nehéziparok igen jó foglalkoztatottsága mellett a fogyasztási iparok átmeneti csökkenése jellemzi. A mezőgazdaság pénzbevétele az 1937/38. gazdasági évben 6%-kal nagyobb volt, mint egy évvel korábban. Az 1938/39. évben a bevétel emelkedése ennél előreláthatólag jóval nagyobb lesz. A gabonatermés a tavalyinál 30%-kal, az öt év átlagterméseredményeknél pedig 20%-kal nagyobb. Emellett az is javítja a mezőgazdaság helyzetét, hogy az olajosmagvak hozama 36%-kal nagyobb az előző évinél és hogy a takarmány- és a zöldségtermés is kedvezőnek ígérkezik. Ha feltételezzük azt, hogy az 1938/39. év folyamán az 1938. augusztus eleji árak maradnak érvényben, a piacra kerülő gabona értéke 125 millió pengővel lesz nagyobb a tavalyinál. A szarvasmarhavágásból származó pénzbevétele az új gazdasági évben előreláthatólag körülbelül 15-20%-kal kisebb lesz. A mezőgazdaság valamennyi bevételi forrását átvizsgálva, a mezőgazdaság pénzbevétele az 1938/39. gazdasági évben előreláthatólag kerekén 120 millió pengővel, 12%-kal nagyobb lesz, mint az elmúlt gazdasági évben.

Magyarország külkereskedelmi forgalmának 1938. első negyedében megindult csökkenése az 1938. második negyedében folytatódott. A pénzügyi helyzet betéttállománya a márciusban megindult hanyatlás után ismét számottevően emelkedett s liquiditásuk és mobilitásuk a 400 millió belső kölcsön első, 125 millió pengő összegű tranche-ának július 15-én történt lejegyzése után is igen kedvező volt. A jegybank devizakészlete az utolsó hónapok során is emelkedett. Az ipari munkáslétszám a termelés csökkenése ellenére tovább emelkedett és mind június végén, mind a második negyedév átlagában újabb csúcspontot ért el. Igen valószínűnek látszik, hogy a konjunkturavisszahanyatlás kismértékű s rövid tartalmu lesz. A kormány nagyszabású beruházási

programjának keretében az iparnak már eddig jutott megrendelések az érintett iparágaknak a közelmúltban még csökkenő termelését újból növelték és ezzel a csökkenés továbbgyűrűződésének gátat vetettek.

Unnepélyesen fogadták a Nemzeti Munkaközpont Olaszországból hazatérő tanulmánycsoportját

A Nemzeti Munkaközpont „Becsüld a Munkát” szabadidő szervezete és az olasz Opera Nazionale Dopolavoro hivatalos szabadidő szervezet között csereakció keretében 200 főnyi munkáscsoport utazott tiznapos tanulmányuttra Olaszországba.

A vitéz Marton Béla országos elnök vezetésével külföldön járt magyar munkások fegyelmzett magatartásukkal és nagyszerű fellépésükkel mindentűt a legnagyobb elismerést keltették. Egészen megkülönböztetett fogadtatásban volt részük Mussolininél is, aki az utóbbi időben nem fogad idegeneket s „hogy benneteket fogadtak — mondotta többek között nekik —, ez azt jelenti, hogy nem idegeneknek tekintlek benneteket, hanem barátoknak!”

Staracce, a fasiszta párt főtitkára pedig a Littoria palotában jelentette ki vitéz Marton Bélának, hogy a Nemzeti Munkaközpont „Becsüld a Munkát” szabadidő szervezetének látogatása az olasz—magyar barátságának egy jelentős állomása.

Az olasz sajtó is részletes cikkekben számol be a magyar munkásokról, akik tanulmányutjukról vasárnap este fél tízenegy órákor érkeztek meg a Déli pályaudvarra, ahol egy hatóságok, mint a társadalmi és munkásszervezetek kiküldöttjei ünneppélyesen fogadták őket.

Rendelet készül az egységes piaci helypénzről

A Gazdasági Híradó jelenti:

Régi bonyodalmak kiküszöbölése céljából a kereskedelmi minisztérium rendeletet tervez az egységes piaci helypénzdijszabás bevezetésére, amelyet a városok és községek lélekszáma alapján egyöntetűen rendezné a kérdést.

Eddig minden város és község a minisztérium jóváhagyása mellett önállóan állapította meg a helypénzt. Ily módon azonban sokszor előnytelen döntés történt úgy a városok, mint a kereskedők szempontjából. Remélhető, hogy az egységes helypénzdijszabás véglegesen rendet teremt ebben a kérdésben és megfelel majd a községek érdekeinek. (G. H.)

HEGEDŰ TANÍTÁST

vállal

Kappel Károly.

KITENYÉSZTETTÉK A TÖKÉLETES BUZÁT. Londonból jelentik: A cambridgei növénytanulmányi intézet tíz évi keresztezés, kiterjesztés és kísérletezés után előállította a tökéletes búzát. Az új búzafaj főelőnyei: 1. átlagtermése 10 százalékkal haladja meg az eddig ismert legtermékenyebb búzáé, 2. szalmája tizenöt centiméterrel rövidbb és jóval erősebb, mint más búzafajtáké, ennél fogva a leghevesebb szél vagy eső sem dönti meg, 3. ellenáll a rozsdakórnak, 4. lisztje különösen alkalmas a kenyérsütéshez.

HIRDETÉSEK

ENDRÖD-GYOMAI
TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.
ENDRÖD

Fiókinézet: Gyoma. Tel.: Endrőd 2.

Folyósít rövidlejáratu mezőgazdasági kölcsönöket. Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal.

Népházi Szövetkezetben kitűnő friss árúkat olcsón kap.

Endrődön a
PIACTÉR közelében

háza keresnek vételre.
Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban.

Akarja husz fillérrel drágábban eladni a búzáját?

Keresse fel

vitéz Baranyai Istvánt
az Endrőd—Gyomai Takarékpénztárban, magas árat ad érte!

Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár R.-T. mindenféle gabonaneműt magas piaci áron vásárol!

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd — Gyomai Takarékpénztár Rt.-nél Endrődön. Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen!

Legkisebb havidíj 50 f.

Eladó ház Endrődön Széchenyi-utca 12 szám. Értekezni ugyanott.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934 sz. engedélyével.”
Szerkesztésért és kiadásért felelős:
WALTHIER GYÖRGY

Főmunkatárs:
CSERNUS MIHÁLY

Kongorác János könyvnyomdája
Törökszentmiklós. Telefon 21.